

Od prvih razprav dr. Žgeča, ki so raztrešana v »Popotnikih«, »Zbornikih SSM« in drugod, preko Doberškove knjige: »Vpliv socialnih razmer na razvoj otroka na Prevaljah«, Juraničeve: »Iz šole za narod« in Maderdorferjeve: »Slovenska vas na Dolenjskem« do Ledinekovega dela: »Moj razred« je bila dolga pot, ki jo je moral prehoditi vsak učitelj pokretaš vzporedno s svojim delom.

Učiteljskemu pokretu se je posrečilo zainteresirati razmeroma široki krog učitelstva za probleme, ki so neposredno vezani na dnevno poklicno delo. Povezal je široki krog pedagoških delavcev na terenu v organizirano skupino — skupino, ki se zavestno bori za zboljšanje socialnih pogojev slovenskega otroka. Bori se z orožjem, ki bi edino smelo odločati pri vsaki akciji. Izsledki so v visoki

meri objektivni in postavljeni na znanstveno višino, ki jo priznava krog resnih znanstvenikov.

Da je temu tako, ni le zasluga ozkega kroga obdelovalcev zbranega gradiva, ampak vseh onih tovarišic in tovarišev, ki so spričo obilnega poklicnega dela vendarle še našli čas za brskanje po posestnih listih, merjenje, tehtanje itd., kakor so to zahtevale anketne pole. Tako je nastajalo delo v medsebojni povezanosti in pomoči.

Nashe delo še zdaleka ni opravljeno. Naša samozobrazba mora dalje v označeni smeri. Če smo si doslej vsaj nekoliko ogledali zunanje vplive otrokovega miljeja, če smo zmerili njegovo biološko silo, moramo zdaj k raziskovanju njegove duševne zmogljivosti. Čas bo pokazal, ali smo stavljeni nalogi do- rasli!

Kimovec Francé.

Učiteljski pravnik

— § Vprašanje A. G. iz V. Ali dobim VI. skupino izplačano 1. januarja 1941? — Odgovor! Da, Vi in mnogi drugi tovariši, ki so napredovali v prvi polovici t. l.

— § Odgovor na vprašanja »SOS«, I. Ako se bo zdravil vaš mož upokojenec več kot dva meseca v kraju nižjega draginjskega razreda, mu bo ta čas pripadala osebna doklada nižjega draginjskega razreda in to na osnovi točke 3. člena 1. uredbne o osebni in rodbinski dokladi drž. upokojencev, ki ne predvideva nobenih izjem. (Roč. kat., str. 121).

II. Po čl. 4. uredbne o osebni in rodbinskih dokladah (Roč. kat., str. 114 in 115) pripada polna doklada ženi uradnici, če stanujeta z možem v raznih krajih, za kar se smatra tudi, če se 1 zakonski drug zdravi na lastne stroške v drugem kraju nad 3 mesce. Ako bo primer tak, napravite vlogo na kr. bansko upravo in ji priključite dokazilo.

— § Vprašanje: »ŠAR«. Banovina in občina mi dolgujeta večja zneska. Upnik je pripravljen prevzeti cesijo za te zneske.

1. Ali je cesija dopustna?
2. Kako more upnik cesijo realizirati oziroma prisilno izterjati?
3. Ali je možno, da s tožbenim izterjam izplačilo?

Odgovor: Cesija je dopustna, a znesek se ne da prisilno izterjati, ker nihče ne zanika pravice do izplačila.

— § Vprašanje: K. Lj.: 1. Ali mi pripada v trgu stanarina 200 din, kakor predvideva z. o. n. š., ali 150 din, kakor mi izplačuje banovina?

2. Sem učiteljica z 18. služb. leti. Moj mož je tudi učitelj. Ali bi v primeru moje smrti dobival moj otrok za menoj kaj pokojnine ali podpore iz pokoj. sklada, v katerega plačujem. Ker sem vlagatelj kot vsak moški.

3. Pet let sem stanovala v naravnem stanovanju, obstoječem iz 1 sobe v izmeri 4 X 5 m. To stanovanje je po zakonu spoznano za neprimerno (z. o. n. š. predvideva, kakšno mora biti) kot naravno stanovanje in je soba prazna, moja naslednica pa dobiva stanarino. Ali lahko zahtevam povračilo razlike med vrednostjo sobe in stanarine?

Odgovor! Ad 1.) Stanarina v trgu je bila znižana na 150 din z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o ljud. šolah dne 29. dec. 1930. — Sl. list 1931./36. Ad 2.) Otroci vlagateljev v pokojninski sklad imajo pravico do rodbinske pokojnine tako po vlagatelju očetu kakor tudi po vlagateljici materi. Ad 3.) Za čas, ko ste stanovali v neprimer-

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravično. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinje jo vedo mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

nem stanovanju, lahko prosite za povračilo razlike med vrednostjo sobe in stanarine. Bolje bi bilo, če bi se sploh ne vselili v tako stanovanje. V tem primeru bi vam stanarino morali plačevati.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pev. Obvestilo. Članstvu Učiteljskega pevskega zbora sporočamo, da bo prihodnji pevski tečaj 6., 7., 8. in 9. januarja 1941. v prostorih Glasbene matice v Ljubljani. Začetek 6. januarja ob 10. uri dopoldne. Popoldne istega dne bo občni zbor. Tečaj je obvezen za vse ono članstvo, ki je prejelo okrožnico. Članstvo naj prinese s seboj na ta pevski tečaj ves notni material, ki ga ima še doma. Tajnik.

Splošne vesti

Zadovoljstvo o božičnih praznikih in srečo v novem letu želi vsem članom in članicam

JUU SEKCIJA LJUBLJANA

— Ob smrti dr. Antona Korošca je JUU sekcija v Ljubljani poslala izraze sožalja banu dravske banovine g. dr. Marku Natlačenu. Pogreba sta se udeležila kot zastopnika JUU predsednik sekcije tovariš Metod Kumelj in tovariš Vinko Gregorič.

ZAKLJUČEK NARODNE ZBIRKE CMD IN NJE UPORABA

Danes smo zaključili narodno zbirko, ki je dosegla 232.039 din.

K temu nad vse razveseljivemu in uspešnem zaključku je pripomoglo toliko požrtovalnih darovalcev in sodelavcev, da tudi pri tej priliki ne moremo mimo tega dejstva, ne da bi se prav vsem ponovno in najiskrenejše zahvalili.

Celotna narodna zbirka je določena za prireditev letošnjih božičnih in šolah in v krajih, kjer je to najbolj potrebno. Poleg tega pa je Družba iz drugih svojih dohodkov in sredstev določila še nadaljnji prispevek tako, da bo v te namene izdanega letos iz družbine blagajne vsega skupaj nad 310.000 din.

Deležno bo božičnic okoli 140 šol ter so bila te dni darila razposlana za severno mejo in v Prekmurje v glavnem iz Maribora, na kočevsko stran pa iz Ljubljane. Vse naše tamonje podružnice in zadevne šole prosimo, da se točno drže navodil, ki so jih prejeli in da nam čim prej pošljejo potrdila o prejetem blagu in čevljih ter nato poročilo o izvedenih božičnicah.

Naša javnost pa, ki je s tako vzglednim razumevanjem sodelovala pri naši akciji, bo v kratkem tudi točno obveščena o krajih in vrednostih, ki so jih prejelo posamezne šole.

Ljubljana dne 14. decembra 1940.

Vodstvo

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

RAZPIS USTANOV

Zensko društvo v Mariboru razpisuje USTANOVO GIZELE IN ALBINE LASBACHER, RUSE in sicer

- 5 naklonil po . . . . . din 1000,—
- 20 naklonil po . . . . . 500,—

Pravico do ustanove ima po oporoki deca slovenske narodnosti in rimskokatoliške vere. Prednost pri podelitvi ustanove imajo zakonski otroci brez staršev, v prvi vrsti pa zakonske deklice brez staršev, ki so bili učiteljskega stanu. Prošnje naj se naslovijo do 15. januarja 1941. na naslov: Zensko društvo v Mariboru v roke g. Juvančič Olge, upok. šolske upraviteljice v Mariboru, Ciril Metodova 18/2.

Iz listov

— I Hrvatski učitelji se pripravljajo. Kakor sledi iz poročila zagrebških »Novosti«, so bili na seji osrednjega in upravnega odbora »Hrvatskega učiteljskega društva« veliki spori. »Novosti« navajajo govor učitelja Imbra Štivilca na tej seji, kjer je dejal, da je po vseh teh pogovorih in razpravah »potrta«. Dejaj je: »Medtem ko kmetje obravnavajo v največji enodušnosti, se pa mi učitelji tukaj pripravamo... Kmetje spoštujejo starost, preteklost in narodno izročilo, pri nas v naših vrstah pa napadajo našega predsednika in ga najgrje zmerjajo z mumijo. Ti napadi ne prihajajo zaradi tega, ker bi kdo hotel dobro zveži hrvatskih učiteljskih društev, marveč prihajajo iz političnega ozadja, iz sredine tistih ljudi, ki so se odrezali od hrvaškega naroda s tem, da so prevzeli tuje ideje. To je tem hušje, ker se oblačijo v plašč HSS in Seljačke Sloge.« Kakor se vidi, je spor med hrvatskim učiteljskim svetom resen. Na eni strani so pristajali doseždajega voditelja Tomasiča, na drugi strani pa pristajši Kranjčevića. »Slovenec« 10. XII.

— I Šolski nabiralni dan med našimi Nemci. »Deutsches Volksblatt« poroča, da bo v nedeljo nabiralni dan za nemško šolstvo med Nemci na Hrvatskem ter v drinski in vrbski banovini. Člani Kulturbunda bodo ta dan obiskali vse nemške družine v teh treh banovinah in jih poprosili za prispevek v šolski

POSVET UČITELJSTVA, KI POUČUJE NA OBRTHNIH NADALJEVALNIH ŠOLAH

Odsek za obrtne nadaljevalne pri sekciji JUU v Ljubljani vabi vse tovariše in tovarišice ki službejo na obrtnih nadaljevalnih šolah, da se udeležijo posveta, ki bo 4. januarja 1941. ob 10. uri dopoldne v prostorih sekcije JUU.

— Prihodnja številka »Učiteljskega tovariša« bo izšla 9. januarja.

— Tovariš Womer Ivan, upravitelj III. deške šole v Mariboru, je daroval penzionatu Učiteljskega doma v Mariboru v spomin pokojnega Černovškega Joška, soproga tovarišice Mare Černovškove, 100 din. Prisrčna hvala!

— Maturantj vojaki IV. letnika iz leta 1920. — Pošljite svoje naslove učitelju Miroslavu Zoru v Ljubljano, Tavčarjeva 4, da stopimo v stike glede proslave dvajsetletnice naše mature. Kako bi bilo 6. jan. 1941.? Premislite in pišite.

Prijetne božične praznike in zadovoljstvo v novem letu vsem sotrudnikom in čitateljem želita UREDNIŠTVO IN UPRAVA »UČITELJSKEGA TOVARIŠA«

Osebnne zadeve

— i Napredovanja: V V. položajno skupino je napredoval Omer za Zdravko, strokovni učitelj na gluhošemnici v Ljubljani. V VI. položajno skupino je bil preveden Rupnik Vinko, strokovni učitelj na gluhošemnici v Ljubljani.

— i Odlikovanja. Na predlog g. ministra vojske in mornarice so bili odlikovani tovariši rezervni častniki: Z redom jugoslovanske krone IV. stopnje: Edo Prinčič, rez. podpukovnik in Edvard Gregorič, rez. kapetan II. raz. — Z redom jugoslovanske krone V. stopnje: Frančišek Bizjan, rez. kapetan II. raz.

Naša gospodarska organizacija

— g Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani obvešča vse člane, da nakažejo mesca januarja upravnino, odpravnino, za rezervno za podpore in poštino. Za enega otroka nakažite 26 din, za dva 51 din, za tri 76 din, za štiri 101 din in za pet 126 din. Ker ima za druga novo številko pri čekovnem uradu, zato pošiljajte le na položnicah, ki jih boste prejeli konec mesca decembra. V letu 1941. bo treba plačati 16 odpravnin. — Odbor.

Mladinska matica

— mm Druga številka »Našega roda« nam je popolnoma pošla. Prosimo poverjenike, ki še niso razpečali vseh drugih števil letnošnjega letnika, naj nam te čimprej vrnejo, da jih lahko nudimo novim naročnikom.

— mm Pravkar je izšel VI. zvezek Cicibanove knjižnice, ki je sestavljen iz ponatiskov najboljših sestavkov I. in III. zvezka Cicibanove knjižnice. Ima pa tudi nekaj novih stvari. Zvezek je uredil Josip. Ribičič, ilustriral Mirko Bambič. Knjiživa je za otroke prvih

razredov neobhodno potrebna. Stane 2 din. Zahtevajte en izvod na ogled!

— mm Najcenejše in naboljše mladinske knjige za božična darila dobite pri Mladinski matici.

— mm Ena najlepših in največjih naših izvernih slikanic je »Dedek Miha«. 50 večbarvnih celostanskih ilustracij Marte in Radovana Klopčica, verzi Anice Černejeve. Cena vezani knjigi je 35 din.

Stanovska organizacija JUU

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO SMARJE PRI JELSAH je zborovalo dne 7. decembra 1940. v Rogiški Slatini. Udeležba 45 članov, to je 62 %. Predsednik je uvodoma čestital tov. Logarju k odlikovanju, tov. Heriču k poroki, tov. Bakošu k uspehu pri izpitu ter pozdravil nove člane. Opozoril je na novo podružnico Učiteljske knjigarne v Celju. O banovinski skupščini je podal obširno poročilo delegat tov. Krašnja. O poročilu se je vršila daljša debata in naposled je bil soglasno sprejet predlog tov. Knapiča, da se pošlje vodstvu sekcije izraze priznanja in popolnega zaupanja. Ker je bil predavatelj tov. Ledinek nujno zadržan, je moralo pedagoško predavanje izostati. Mesto tega se pa je razvila obširna debata, kako bi bilo delo v društvu poživeti in pritegniti vse članstvo k aktivnejšemu sodelovanju. Sklenjeno je bilo, da se za posamezne panoge društvenega dela izvolijo posebni referenti in da društvo vsaj enkrat na leto dela z odseki. Dasi deluje članstvo društva v močnom pasivnem srežu in ima domače rečne dece dovolj, je na kokretno prošnjo zbralo precejšen znesek in poverilo tov. Ahtilovo, da ga odpošlje določeni obmejni šoli. Prihodnje zborovanje bo 8. februarja v Rogatu. Pred zaključkom je opozoril predsednik članstvo na posebne dolžnosti učiteljstva, ki živi v teh težkih časih med preprostim narodom in da ga naj oživlja z vedrim optimizmom.

Referenti so za šolsko upravo Sotošek, Logar in Straškova, za tisk Knapič in Krašnja, za strokovno šolstvo in izvenšolsko delo Predan, Kovačić, Burdianova, Potočnikova in Ferlinčeva, za gospodarstvo Godnikova in Stefanciosa, za stanovsko politiko Smeš in Rečnik, za učiteljice Ahtikova.

Predsednik: Miloš Verk. Tajnik: Rataj Oskar.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE je zborovalo 4. decembra v Celju ob udeležbi 160 članstva. Predsednik je uvodoma pozdravil zlasti gg. nadzornika Pestevska, ravnatelja Brinarja, prof. dr. Žgeča in 8 novih članov. Posebej je čestital g 70letnici tov. Kovačićevi Zinki, ki je 45 let nepretrgoma članica društva. Očrtal je pomen dveh jubilejev, 140 letnice rojstva Slomška in Prešerna, ki sta vsak

na svojem področju gradila temelje narodni kulturi in se je v njih razodel genij slovenskega naroda.

Za junij pripravljena proslava 70letnice društvenega obstoja je morala odpasti, pač pa bo gotovo mogoče v normalnejših razmerah obhajati njegovo 75 letnico. Dotlej utegne učiteljstvo, sklenjeno z narodom, doživeti še težke preizkušnje, vendar je polno vere vase, v bodočnost naroda, države in človeštva. Izredno neugoden je materialni položaj uradništva ob porastu cen življenjskim potrebščinam, ki ni v skladu z našimi prejemki. Učiteljsstvu in njegovim rodbinam je treba zavarovati položaj tudi v interesu njegovega dela.

Tovariš Kotnik je poročal o banovinski skupščini sekcije JUU v Ljubljani, orisal njen potek in organizacijo.

Tovariš Lužnik je podal »Nekaj misli o globalni metodi v čitanju«. Prikazal je bistvo te metode, ki v nasprotju s sintetično temelji na smiselnih stavkih, od katerih prehaja k črkam. Predavanje, sloneče na izkušnjah lastne prakse, je bilo jasno in zanimivo podano ter mu je sledila razgibana, stvarna debata.

V skromen spomin društvene 70letnice je bil podan oris zgodovine celjskega in savinjskega učiteljskega društva, ki izza leta 1931. združena tvorita območje sedanjega društva. Zgodovino prvega je očrtal tov. Roš, drugega pa njegov bivši predsednik tov. Zdošek. Celjskemu društvu, ustanovljenemu 1870., je bil prvi predsednik prof. dr. Lindner, ki je 16 let kazensko služboval na celjski gimnaziji, poznejši profesor na češki univerzi v Pragi in prvi moderni češki pedagog. Sledili so mu Bobisut, Lohan, Brezovnik, Zupanec, I. 1889. Petriček, ki je še danes član društva, nato Gradišnik (soustanovitelj »Zaveze«, Stukelj, Černe, Brinar, Sivka, Gosak, Savinskemu društvu, ustanovljenemu 1874., so predsedovali Skoflek, Meglič, Vidic, Zotter, Vrabl, Jakše, Koch, Zdošek in Jarh. Pregled društvene zgodovine je nudil tudi zanimiv pogled v tisto dobo, v narodne borbe na Štajerskem, pa tudi je pokazal na idealno, neustrasno in delavno slovensko učiteljstvo in njegove predstavnike v težkih dobah, tako da so nam njih vzori v čast in bodrilo.

Sprejet je bil naslednji sklep: Po zakonu o ljudskih šolah učiteljstvo nima pravice do